

Мова є одночасно явищем індивідуальним і соціальним, обслуговує кожен окрему людину і все суспільство. Вона спрямована як у внутрішній світ людини, її психіку, так і в зовнішній світ природи і людських стосунків. Норми культури спілкування, правила мовного етикету полегшують комунікацію, стандартизують поведінку, роблять людину Людиною, дають можливість створювати атмосферу миру, доброзичливості, взаємоповаги, партнерства. Культура мови не обмежується практичними порадами щодо вживання слів, вибору синонімів, рекомендаціями щодо складних випадків правопису тощо. Її призначення ширше — культивувати літературну мову, виховувати мовне чуття, формувати мовну компетенцію, зберігати літературні скарби, послуговуючись довершеним, зразковим нормативним словом. Такі важливі питання мовної культури, як чистота мови, точність, доречність, естетичність, поліфункціональність, лаконічність, виразність, різноманітність, необхідно обов'язково враховувати у практиці викладання гуманітарних дисциплін. Висловлювати свої думки неодноманітно, виразно й оригінально — це цілком реальне завдання для того, хто дбає про підвищення соціального престижу мови. Добре знання мови, опанування її літературним стандартом є запорукою ефективності будь-якої фахової комунікації, зокрема економічної та юридичної.

Література

1. *Кравченко Є. Г., Загітко А. П.* Традиції Харківської лінгвістичної школи в галузі унормування мови // Вісник Харківського університету. — Харків, 2000.

Василик А. В., канд. екон. наук, доц.,
кафедра управління персоналом та економіки праці

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Тренінгові технології при викладанні дисципліни «Психологія управління персоналом» — це форма активізації процесу навчання, яка спрямована на вироблення у студентів умінь і навичок професійної та психологічної спрямованості, відпрацювання найбільш доцільних моделей поведінки в певних управлінських си-

туаціях, що в майбутньому дасть студентові можливість підвищити свій професіоналізм, конкурентоспроможність на ринку праці, досягти успіхів у кар'єрі.

Використання тренінгових технологій при викладанні дисципліни «Психологія управління персоналом» вимагає від викладача певної організаційної та методичної підготовки. Зокрема, перед проведенням тренінгових вправ на наступному занятті до відома студентів має бути доведено тему заняття, завдання для підготовки, матеріали для опрацювання перед тренінгом, розподілено певні ролі тощо. На саме заняття викладач має підготувати необхідні матеріали для кожного студента, забезпечити можливості наочної презентації за допомогою мультимедіа, провести установчу міні-лекцію, пояснити завдання, надати необхідні коментарі, залучити студентів до аналізу результатів дій окремих учасників чи команд, обміну думками.

У рамках проведення тренінгу за певною темою необхідно використовувати комбінацію різних методів навчання, адже не кожен з них окремо, а всі методи в сукупності дають можливість досягти поставленої мети заняття. Залежно від теми заняття можуть використовуватись кейс-метод, ділові ігри, міні-лекції, робота в малих групах, вправи, тестування студентів, дискусії, інсценізації тощо.

Наприклад, на практичному занятті за темою «Психологічні основи управлінської взаємодії» використовуються такі форми і методи навчання: теоретична частина (міні-лекції студентів з проблем управлінської взаємодії, впливу, спілкування; наукова дискусія), практична частина (психо-діагностичні тести «Культура ділового спілкування», «Визначення стилю впливу керівника в процесі управлінського спілкування»; «Оцінювання рівня стресу в організації»; аналіз та обговорення в групах ситуацій «Прийоми спілкування», «Управлінське спілкування: ведення наради»; тренінг з управлінського спілкування у формі переговорів у парах; гра «Міністри і конструктори»; вправа «Підвищення і звільнення», у формі переговорів у системі «керівник—підлеглий», яка призначена для відпрацювання тактик само презентації та переконання; завдання «Стиль спілкування менеджера»).

Корисним з точки зору навчального процесу став досвід використання відомої тренінгової технології «Управлінські поєдинки (за методикою В.Тарасова)», яка з'явилася ще у 1985 р. На сьогоднішній день вона поширена серед провідних бізнес-шкіл на теренах СНД і далекого зарубіжжя. Використання цієї технології на практичних заняттях дає можливість студенту сформулювати й удосконалити персональну управлінську та психологічну компетент-

ність. Студенти за активної взаємодії у парах при вирішенні конкретної управлінської проблеми відпрацьовують навички ділового спілкування, переконання, впливу, управління конфліктами, подолання психологічного опору тощо. Разом з тим, при використанні на практичних заняттях дана технологія дає можливість охопити всіх студентів: у якості гравців, у ролі суддів чи секундантаів.

Ще одним аспектом використання тренінгових технологій при викладанні дисципліни «Психологія управління персоналом» є пропонування студентам в якості однієї з альтернатив виконання вибіркової самостійної роботи розробити тренінг за пропонованою тематикою. Таке завдання дає можливість студенту поставити себе на місце тренера, застосувати та розвинути свої знання й вміння щодо формування доцільної структури, змісту, а також використання тренінгу.

До студентів при розробці тренінгових вправ висуваються такі основні вимоги: обов'язково орієнтуватись на психологічні аспекти обраного напряму виконання роботи; формулювати мету та основні завдання тренінгу; визначати інструменти та методи проведення тренінгу (орієнтація на 20 % теоретичного матеріалу та 80 % практичного); формувати теоретичне наповнення тренінгу за рахунок текстів міні-лекцій, презентацій, теоретичних вставок; практичну частину наповнювати вправами, ситуаційними та іншими завданнями, діагностичним інструментарієм, іграми, опитуваннями, дискусіями, повідомленнями, груповою роботою, творчими завданнями; формулювання очікуваних результатів в учасників тренінгу.

Таким чином, тренінгові технології є сучасним і доцільним засобом активізації навчального процесу, наближення його до практичних проблем, потреб самих студентів, вимог роботодавців. Разом з тим, використання тренінгів зумовлено і широкими можливостями адаптування та використання різноманітних психологічних і методичних напрацювань, і завданнями та специфікою самої дисципліни «Психологія управління персоналом».

Василькова Н. В., канд. екон. наук,
доц. кафедри маркетингу

ПРОЕКТНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Серед сучасних методів навчання проектні методи посідають особливе місце, оскільки дають можливість поєднати в навчальному процесі теорію і практику, зімітувати реальні проблеми, які постають перед фахівцями певної галузі. При цьому процес